

Gasindkøb - hvad er op og ned i forhold til elmarkedet?

De frie energimarkeder for el og gas medfører nye udfordringer for de danske kraftvarmeværker.

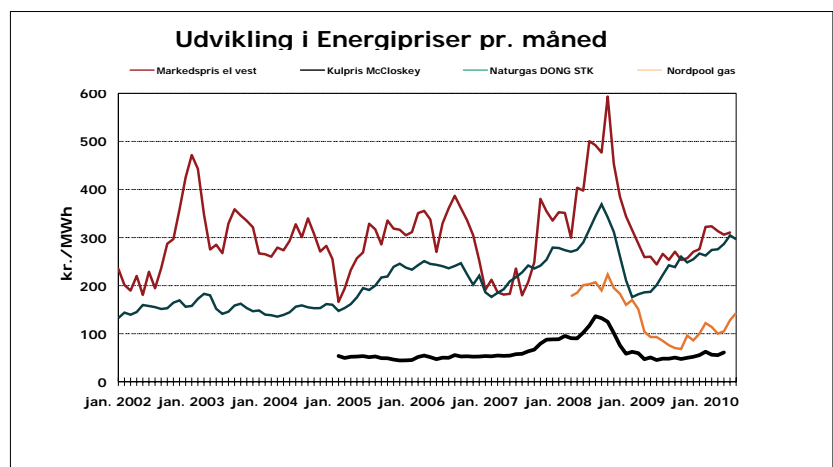
ØKONOMI

Af teknisk konsulent John Tang,
Dansk Fjernvarme

De frie energimarkeder medfører nogle udfordringer for fjernvarmeværkerne, som ikke er set tidligere, når det handler om at bevæge sig på markederne for gaskøb og el-salg. De nye udfordringer medfører, at der ofte løbes større risici, end værkerne ønsker og tilsigter.

I denne artikel vil jeg forsøge at beskrive disse udfordringer og risici i forhold til energiprisudviklingen, samt give et bud på, hvad der kan gøres for at afhjælpe situationen.

I figur 1 er den gennemsnitlige månedlige vstdanske elpris, DONG Energys storkundetarif, McCloskey kulprisen samt Nordpool gaspris vist i kr. pr. MWh fra 2002 frem til april 2010. Kurverne viser generelt, at der

Figur 1: Energipriser i kr/MWh.

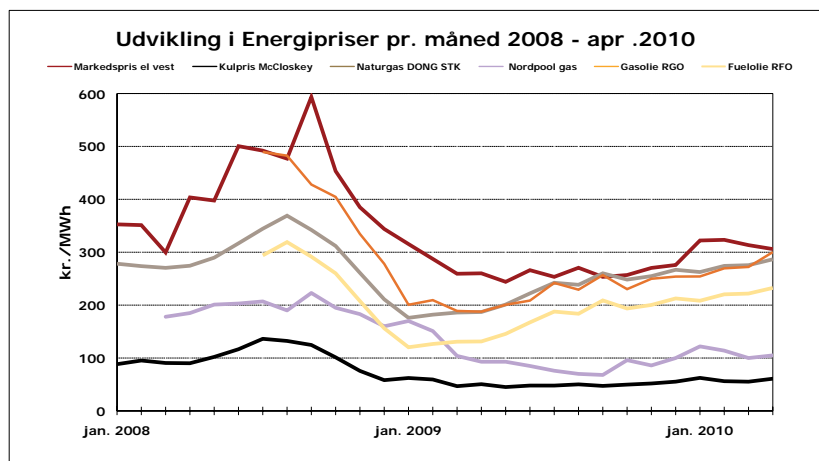
kan være meget store prisudsving inden for korte tidsperioder, men også at priserne generelt har et mere eller mindre dominerende indbyrdes forhold.

Ses der f.eks. på elprisen i relation til DONG Energys storkundetarif på sidste mængdetrin, er der frem til starten af 2009 en nogenlunde fast afstand mellem disse priser.

Undtagelsen er januar 2005 og nogle måneder i starten af 2007, hvor der i begge tilfælde har været meget lave elpriser pga. meget vandkraft i elsystemet.

Det kan endvidere ses, at der fra starten af 2009 sker noget, som er anderledes end tidligere.

Afstanden mellem elprisen og DONG's storkundetarif er stort set forsvundet fra midten af 2009, hvilket medfører, at elproduktion på basis af denne DONG storkundetarif er blevet væsentligt mindre rentabel. DONG's storkundetarif ligger meget tæt på Rotterdam gasolieprisen RGO 0,2 % CIF (se figur 2), men over Rotterdam fuelolieprisen RFO 1 % CIF NWE.

Figur 2: Energipriser i kr/MWh

Korrelationer energipriser	Elpris DK-vest januar 09 – april 10	Elpris DK-vest juli 09 – april 10
Kulprisen	0,88	0,83
Nordpool gaspris	0,63	0,84
Rotterdam gasolie RGO 0, 2% CIF	0,48	0,64
Rotterdam Fuelolie RFO 1 % CIF NWE	0,31	0,70
DONG storkundetarif	0,31	0,72

Tabel 1: Simpel korrelation mellem energipriser.

Figur 2 sætter lup på udviklingen i 2009 og 2010.

Olieprisen og dermed den oliebase-rede naturgaspris har fra 2009 ikke længere den store indflydelse på, hvordan elprisen bliver dannet.

Ses der nærmere på kurverne i figur 1 og figur 2, ser det ud til, at elprisen fra 2009 i højere grad hænger sammen med kulprisen og Nordpool's gasbørspris.

Til figur 1 og 2 skal bemærkes, at det er den rå gennemsnitlige Nordpool gasbørspris samt de gennemsnitlige olieborserpriser, der er opgivet. Skal der handles til børserpriserne, må det påregnes, at der vil blive opkrævet et handelstillæg oven i de viste priser.

Dette tillæg er indeholdt i DONG's storkundetarif, hvortil der i øvrigt ofte gives en eller anden form for rabat.

I tabel 1 er der lavet nogle simple korrelationer for at se, hvad der har

den største indflydelse på elprisen fra 2009 frem til april 2010.

Bortset fra kul korrelerer elprisen ikke i første halvdel af 2009 særlig godt med naturgaspriser eller oliepriser.

Fra sommeren 2009, ser det ud til, at elprisen ud over kulprisen begynder at følge Nordpool's børspris på naturgas. På den baggrund ser det ud til, at gasbørspriser fremadrettet bliver mere og mere interessant for

(Fortsættes næste side)

(Fortsat fra forrige side)

decentrale naturgasbaserede kraftvarmeværker, såfremt de fortsat ønsker, at kraftvarmeanlægget skal være det primære varmeproduktionsanlæg.

De oliebaserede gaspriser, der tilbydes kraftvarmeværker, er i vid udstrækning for høje til, at kraftvarmeproduktion bliver rentabel, og kraftvarmeanlæggene kører derfor i langt færre timer i øjeblikket, såfremt de har denne gaspris.

Den lette løsning vil derfor være at anbefale skift til en gasbørspris, men en gasbørspris er noget nyt og ukendt, som for mange måske kan virke for risikabelt.

I det følgende gennemgås derfor nogle af de bekymringer, der kan ligge omkring køb af naturgas til en gasbørspris.

Risici ved gasbørspris

Den første og største bekymring, man møder, når der tales om gasbørspriser, er bekymringen for, at gasbørspriserne kan blive højere end den nuværende olieprisrelaterede gaspris.

Der er flere forhold, som taler imod, at følgende sker:

- Prisen for gas bliver højere end prisen for olie. De store gasforbrugere kan med kort varsel ofte skifte til kul og/eller olie som alternativt brændsel. Bliver prisen for høj, falder efterspørgslen hurtigt.

- Prisen for gas bliver lokalt meget høj i Danmark på gasbørsen. Nordpool gasbørspris har stigende korrelation mod tyske og hollandske gasbørser. Jo større volumen Nordpool gasbørsen får, des tættere kommer prisen på internationale børser (Kilde: Nordpool). En prisudjævning med Europa minimerer risici for høje priser lokalt i Danmark. Alternativt kan der allerede nu købes gas til anden europæisk gasbørspris end Nordpool hos enkelte leverandører.

- Den marginale elproduktionspris bliver højere end for oliebaseret naturgas. De marginale omkostninger ved elproduktion på hhv. kul og naturgas følger hinanden. Kul er normalt bil-

ligst, men der har fra midten af 2009 indtil for nylig været en periode, hvor naturgas har været billigste brændsel til elproduktion pga. lavere marginalomkostninger. Da gasbørsprisen følger kul, som normalt jf. fig. 2 ligger under olie, er risikoen begrænset pga. denne sammenhæng

- Olieprisen falder, uden at gasbørsprisen følger med. Falder olieprisen, følger kulprisen i et vist omfang med, idet kul importeres langvejs fra, og olie indgår som en del af kulprisen pga. den oliebaserede fragt. Falder kulprisen, falder gasbørsprisen også.

Samlet set er der ikke noget, der taler for, at gasbørsprisen vil overstige en oliebaseret gaspris.

Den største usikkerhed ved at indgå en gaskontrakt til en oliepris er dermed, at prisen bliver den samme som den nuværende oliebaserede gaspris.

Konkurrencen i forhold til centrale værker

Gasprisens udvikling det seneste års tid, som vist i figur 2, indikerer, at de decentrale kraftvarmeværker alt andet lige ikke er konkurrencedygtige med de centrale kraftvarmeværker, som enten producerer el på kul eller anvender naturgas indkøbt på en gasbørs. Skal denne konkurrenceevne genskabes, er det nødvendigt, at værket fravælger den oliebaserede gaspris og i stedet anvender en gasbørs som prisreference.

Som et alternativ til gasbørsprisen burde gasselskaberne tilbyde naturgas til en pris reguleret efter kulprisen, idet en sådan korrelerer endnu bedre med elprisen og dermed minimerer de risici, værket løber mht. køb af naturgas.

Hvorfor skifter decentrale værker ikke til gasbørspris?

Når et kraftvarmeværk tidligere indkøbte naturgas, har det traditionelt været væsentligt at kunne sikre varmeprisen på et niveau, som ikke giver store udsving. Dette har kunnet lade sig gøre i kraft af, at der var meget stabile elpriser via treleds-tariffen.

Denne sikkerhed er med indførelsen af det frie elmarked forsvundet, og kraftvarmeværkerne skal i dag vælge mellem forskellige indkøbsstrategier, der alle i mere eller mindre omfang medfører øget risiko i forhold til tidligere:

1. Skal gas budgetprisen sikres via fastpriskontrakt?
2. Skal både gaspris og elpris sikres via samtidige fastpriskontrakter?
3. Skal der indkøbes gas til variabel oliebaseret pris for at sikre mod risici på elmarkedet?
4. Skal der indgås aftale om gas til variabel gasbørs pris?
5. Skal der en helt anden type indkøbsaftale til, end der kendes i dag - Kulprisreference?

Da det er meget vanskeligt at svare entydigt på ovenstående spørgsmål, har kraftvarmeværkerne, godt tilskyndet af deres normale gasleverandør, haft en tendens til at fortsætte med den type kontrakt, de har været vant til.

Hovedparten af de kontrakter, der fortsat indgås, er af typen punkt 1 eller punkt 3, uanset at netop disse kontrakter jf. ovenstående faktisk medfører, at kraftvarmeværket løber den største risiko i forhold til varmeprisen.

Det virker urimeligt, at fjernvarmeværkerne må tage en større og større del af risikoen for de ændrede forhold på gas- og elmarkedet, samtidig med at gasselskabernes indtjeningsmuligheder forbedres. Pris og risiko hænger normalt sammen med modsat fortegn, men i dette tilfælde har den øgede risiko for kraftvarmeværkerne ikke har afspejlet sig i lavere naturgaspriser, snarere tværtimod.

Tiden er kommet til at gøre op med denne tankegang, og det er baggrunden for, at Dansk Fjernvarme indkalder til temadag om naturgas den 2. februar 2011.

jt@danskfjernvarme.dk